

אור לארבעה עשר פרק ראשון פסחים

לאו משום דחוקתו ברוך. תימה מאי ס"ד דלי בחוקתו דזוק אס כן מה נריך לאמירה דהני כלל ואומר ר"י דמירי כגון שבעל הבית בעיר אע"ג דחוקתו דזוק כיון דלתימה בעיר נריך לישאל הימנו^א ולהכי מהני אמירה דהני דלא שלנין^ב אע"ג

דגבי טבל סמרינן אחזקת חבר ואין נריך אפילו לישאל^ג. היינו משום דכיון ששולח לו לאכול^ד מסתמא תיקנה שלא יבא לידי מכשול אצל גבי דזיקה אפילו לא יהיה דזוק לא יהיה כל כך מכשול לכך נריך לישאל אס הוא צעיר ומסיק אי חזקתו דזוק כל הבתים בחזקת דזוקין מיבעי ליה וממילא דיעינן דלמירה דהני מהני ואין נריך לישאל הימנו אפילו אס הוא צעיר^ה ועוד פירש ר"י דס"ד דליירי דלמרי הני לא היה דזוק ואנן דזקנו דלי חזקתו דזוק מהימני מנו דלי בעי שמקי^ו אצל אי אין חזקתו דזוק אמאי מהימני ופרקינן אי הכי כל הבתים בחזקת דזוקין מיבעי ליה דממילא דיעינן דמהימני

בגמגו: **מדאורייתא** בבישול בעלמא סני. פי' בקונטרס מדכתיב משציתו ולא כתיב תצטרו אלמלא השצתה בלב היא וקשה לר"י דהאי השצתה הצעירה היא ולא ציטול דתינא צשמעתין רע"א אין נריך הרי הוא אומר תשציתו ומנינו להצצורה שהיא אז מלאכה^ז ועוד דמשציתו אמרינן לקמן מאך חלק שהוא משש שעות ולמעלה ואחר אסורא לא מהני ציטול^ח ואומר ר"י דמדאורייתא צציטול צעלמא סני מוטעם דמאחר צציטולו הוי הפקר^ט וילא נרשותו ומותר מדאקמרינן אצל אמה וראה של אחרים ושל גבוה והא דלמרינן צנדרים (דף מה.) הפקר צפני שלשה מדאורייתא אין נריך: **הימנוהו** רבנן בדרבנן.

אף על גז דכל דבר שהוא צידס מהימנינן להו לנשים ועבדים ואפילו מדאורייתא דמעשים בכל יום שאנו מאמינים לנשה ועבד על השחיטה ועל הניקור^י וצפ" המדיר (כתובות עב.) גבי מאכילתו שאינו מעושר

משמע שסומך עליה לענין חלה ומעשר^{יא} מכל מקום גבי דזיקת חמץ אע"ג דצידס מ"מ אי הוי מדאורייתא לא מהימנינן להו משום דליכא טירחא תירחא ונריך דקדוק גדול כדמוכח צירושלמי שפירש מפני ששנים עוללות הן^{יב} ותחומין דרבנן מהימנינן להו לנשה ועבד ולא קטן מדתינא צפ" כיצד מעבדין (עירובין נח: ושם) אפילו עבד ואפילו שפחה נאמנת לומר עד כאן תחום שבת אצל קטנים לא דגריעי טפי מדחשיב להו צשמעתין צסוף וצפרק שני דכתובות (דף מה: ושם) אלו לאמנים להעד צגודלן מה שראו צקוטנן עד כאן היינו מהלכין צצבת משמע אצל צקוטנן לא היינו משום דתחומין אין צידס כלל לכך אין נאמנים כמו צצדיקת חמץ^{יג}:

המשביר בית לחבירו בחזקתו שהוא ברוך. נראה לרש"י דבשלישה עשר איירי צצארצצעה עשר על המשכיר לצדוק^{יד}: **ובתיב** אך ביום הראשון תשבייתו. פי' הקונטרס מדמחייב ציום הראשון הצצצית מכלל דמקתמו מותר^{טו} ואין נראה לר"י דהא צצציתו הצצציה היא ולא צוה הכתוב לצורפו אלא לאחר אסורו^{טז} ועוד אי ממשמעות דיום ראשון משמע מקלמא מותר מה נריך לאך חלק מיהו לנישנא שני שפירש הקונטרס דא"ך ח"ך צצצ"ס צצ"ע אמי שפיר ונראה לר"י דמייחורה דקרא קדריש^{טז} חמשה עשר צביעור. (ט) הוי מצי לשנויי ציום כתיב^{טז} דלמשני צצמון וכי נמי משני דליתקש השצתה שאור לאכילת חמץ לא נריך לקרא דמיימי צצצת ימים שאור לא ימלא דמליתקש השצתה שאור לאכילת חמץ יסול לדרוש הכל כמו שדורש רבי יוסי (הגלילי) לקמ"ט:

דקסבר האי תנא: הכל חבירין אצל דזיקה. ואפילו עם הארץ וצדצר שהוא מוחזק חבר מחזקינן ליה שלא עבר זמנו עד שעשאוהו: דתינא חבר. הנאמן על המעשרות ומת והניח מגורה מליאה פירות אפילו הן בני יומן שנתמרחו היום הרי הן בחזקת

מחזקים דודאי לא ילא מתחת ידו עד שגמר כל מצותו והכא נמי כיון דאף עמי הארץ חבירין הן על הצדיקה חזקתן שצדקוהו: וממאי דהא דקתני נאמנין טעמא משום דהכל חבירים הם אצל דזיקה דלמא אין עמי הארץ חבירים על כך וטעמא משום דקאמרי הני אלו ראוי שצדקו: **כל הבתים בחזקת דזוקים מיבעי ליה**. למימני ולא הוה למיתליה צצמירה דהני. ומקשינן אלמא דמתלא צצמירה ודאי ליכא למידק הא לא אמרי לא אס כן מאי קא מיבעיא לך תיפשוט מינה דאין חזקתו דזוק. ומשני מהא ליכא למידק למיפשט מידי דליכא לאוקמא לאה כגון דמוחזק לן צצחאי דלא צדק כגון שראינוהו טרוד או ילא מצעד יוס לדך ואמרי הני אנטנו צצקינוהו: צצציטול צעלמא. דכתיב משציתו^{יז} ולא כתיב תצטרו והשצתה דלג היא הצצצתה: צצצצנן. הימנוהו רבנן צצצצא דליתא אלא מדרצנן דהס הצצציו והס המירו לקמון צצמירתן של אלו וכח צצציהס להאמיננס צצמירי דלאו דאורייתא: מי הוי מקח טעום.

ואס צא השוכר לחזור צו על ידי עלילותיו ולומר לא כך שכתבי ואין תנאי שלנו קיים מהו לחזור: לא מצעיא היכא דלא יבכי אגרה. לצחריס וצצדיק אלא כל איש ואיש צצדק את צצמו דלא מצי למימני ליה מקח טעום דלס הייתי יודע שאינו דזוק לא הייתי שוכרו דודאי ניחא לאנייש למעצד מצוה צצופיה ואי נמי הוה ידע דלא צצדיק לא היה מניחו צצך: אלא אפילו צצצצא. דנהיגי כל בני העיר לשכור צצדקין כל איש צצציתו דליכא השתא חסרון כיס אפילו הכי אי ידע ציה אמתול דלא צצדיק לא הוי הדך ציה דניחא ליה דהא

כו' והאי דקא הדך ציה משום מלתא אחריתי היא דלשכח צציתא אחריתי דשפירא מיינה: סנן הסס גרסינן ואף על גז צצצצירקין היא: ושורפינן צצצצתה שש. ולא ימתין עד תחלת צצצע שהוא אסור מן התורה לפי שאדם טועה צצצעות^{יח}: ר' יהודה אומר. טועה אדם יותר מכאן ונריך להתרחק מן העצירה יותר ולא יאכל מסוף ארצו ולמעלה: סולין. לא אוכלין ולא שורפינן כלומר אין נריך לשרוף ומאכיל הוא לצהמנו כל חמש אצל הוא לא יאכל: דכולי עלמא מיהא חמץ משש שעות ולמעלה אסור. מן התורה דאי לא מיתסר עד אורתא לא הוו גורי ציה דבין יממא לליליא לא טעו אינשי: צצצצת ימים שאור לא ימלא צצצצית. אפילו שעה אחת צצמון השצצת ימים וכתיב אף ציום הראשון תשציתו הרי שעה צו שעה אחת: הא כיצד לרבות נר'. דעל כרחיך האי הראשון ראשון קודם לכל שבעה קאמר דהיינו ארצוהו עשר: ואימא לרבות ליל חמשה עשר. שלא ימתין עד הצוקר והכי קאמר אף צצצית יוס צצציתו מילד תשציתו דאי משצעת ימים הוה אמינא ימים אין לילות לא: השצתה

ועוד מדכתיב אף ודרשינן לקמן אף חלק פריך: **ואימא** לרבות ל"א חלק פריך וצ"ע אמי שפיר ונראה לר"י דמייחורה דקרא קדריש^{טז} חמשה עשר צביעור. (ט) הוי מצי לשנויי ציום כתיב^{טז} דלמשני צצמון וכי נמי משני דליתקש השצתה שאור לאכילת חמץ לא נריך לקרא דמיימי צצצת ימים שאור לא ימלא דמליתקש השצתה שאור לאכילת חמץ יסול לדרוש הכל כמו שדורש רבי יוסי (הגלילי) לקמ"ט: דהא

(א) לקמן ט. ע"ז מא':
(ב) נדה טו: (ג) [לקמן י. א.].
(ד) צ"מ כט: כסדרות יח:
(ה) [מ.]. (ו) [לקמן יא: דף כא.].
(ז) [שמות צ"ג]. (ח) [בשעה].
(ט) [ע"ע מוספות עירובין פא: ד"ה כ"א ועוד שם ט. ד"ה ו' ומחומין. ח] ע"ן מהרש"ל. (ט) [דף ה.].

תורה אור השלם

1. שבעת ימים שאר לא יקוצא צבתיכם פי כל אכל מוחצת ונברחה הפש יהוה מעדת ישראל בגר ובאורח הארץ. שמות יב יט
2. שבעת ימים מצות האכילתו אויב דראשון משביתו שאר מתיבם פי כל אכל חמץ ונברחה הפש יהוה משראל מיום דראשן עד יום השבעת: שמות יב טו

מוסף תוספות

א. דכל היכא דאפשר לן לברורי מליאה מברין. ח"י ה"ר. ב. דעירות מהני כמו שהיה אומר דבזוקה הוא. מוס' ר"פ. ג. אס שולח לו לחבירו פירות. מוס' שאנן. ד. שהדבר מוכן למכשול לאכול שלכך שולח לו. שס. ה. דמלתא דפשיטא הוא כיון דחזקתו ברוך. מוס' ה"ל"ש. ו. והוי מחזקינן ליה בחזקת ברוך. מוס' שאנן. ז. אלמא פשיטא ליה דתשבייתו דקרא היינו הצצצתה. מוס' ה"ל"ש. ח. [וכן] אמרן (ו) דלאו ברשותיה קאי ולא מצי מבטל ליה. מנצ"ן. ט. דביטול היינו הפקר. מוס' ה"ל"ש. י. קודם שצטרו בידם לשנותם על ידו או ע"י אחר ונאמן בו מטעם זה כמו שעד אחר נאמן באיסורין מטעם זה. מוס' ה"ל"ש תמותנת. יא. וה"נ בידו הוא. מוס' ר"פ. יב. פי' ואינו יבולות לטבול טורח בדיקה. שס. יג. [וכן] חל החיוב על המשכיר ובלא מקח טעות נמי על המשכיר לברוק. מוס' ר"ל. יד. דהא צריך להשנות שעה אחת כשמבטרו. מוס' ר"פ. טו. דקודם איסורו למה צוה לשורפו יאכלנו או ימכרו, וא"כ לא קשה קראי אהרין, דצוה המקום שלא ימצא שאור בבית כל ד' אלא יוציא מן הבית קודם שיתחילו ד' הימים, ואידך קרא קאמר שאם לא הוציאו מן הבית, ביום הראשון ישרפנו, כמו שצוה הכתוב לשרוף נותר בשעת איסורו. מוס' ה"ל"ש. טז. דהרי מצי במתיבס"ך וממילא ידענא שלא צוה הכתוב לשרופי אלא לאחר איסורו. שס. יז. דמשמע שבא לרבות יום ולא לילה. מוס' ר"פ.

גליון הש"ס

גמ' דניחא ליה לאניש לקיובי צצורה בממוניה. ע"י לקמן דף י"ג מוס' ד"ה גמנוניה: שם דברות י"ד לביעור. ע"י משנת הר"ן סימן כ"א:

מוסף רש"י

מגורה. גרין [לקמן ט.]. אפילו הן בני יומן. דנכרין הן שהיוס נמתחו (שם). ושורפינן בתחלת שש. ורע"ג דלג שעתה ששית מדאורייתא שיהא גזר רבנן עלה דלמא טעי וספור על השצצית שהיא ששית, אלא ההמנינן לא טעי למימר על השצצית שהיא חמשה יומת ומותר [לקמן י"א]. ותולין כל חמש. ואינו אוכל דעיי וספור על שצצית שהיא חמשה יומת ויחיה לשרוף אלו נריך ומאכיל לצהמנו, אלא ששית אף צצצתה אסור מדרצנן גוריה משום שצצצית (שם).

רבינו הגנאל

המשכיר בית לחבירו בחזקת ברוך ומצא שאינו ברוך, כי האי גונא מקח טעות הוא או לא. ופשיטא אבי דלא הוי מקח טעות דניחא ליה לאניש למעבד מצוה בממוניה וכל שכן בגופיה. וכולי עלמא חמץ בי"ד משש שעות ולמעלה אסור מדאורייתא מנא לן. ופשיט לה אבי הכן בהאי טעמא, והאי דאביי שייכא ברוי יוסי הגלילי כדביעין למימר לקמן. שנאמר שבעת ימים מצות האכלו אך ביום הראשון תשבייתו שאור מבתיכם. ואי אפשר לומר זה ביום הראשון ביום טוב הראשון הוא, וביום ההוא אחר אוכל מצוה ומשבת שאור. שנאמר שבעת ימים שאור לא ימצא בבתיכם, ואי אפשר לומר נמי השבת שאור לילי ט"ו הוא, משום דביום הראשון תשבייתו שאור כתיב ולא בלילה. שמענין דזה ביום הראשון קודם יום טוב הראשון הוא.

